

Předfilosofie / Protofilosofie / Předpojmové myšlení / Mimopojmové myšlení
Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1995](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1995](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 1. 8. 1995
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 1. 8. 1995

Předfilosofie / Protofilosofie / Předpojmové myšlení / Mimopojmové myšlení

Nejen v myšlení mytickém, ale i později a až dodnes můžeme shledávat určité předfilosofické či proto-filosofické „prvky“, jakési zárodky možného filosofování, které sice mají někdy větší, někdy menší vliv na myšlení i chování lidí, ale vliv z filosofického hlediska většinou nekorektní a nelegitimní. Této okolnosti se nemůže zdařit nikomu se vyhnout nebo ji nějak eliminovat. Proto také musíme vždycky pamatovat na to, že v běžném, každodenním myšlení většiny lidí je stále přítomno mnoho momentů předpojmových a mimopojmových. Jestliže si plně uvědomíme, že tradiční pojmovost řeckého typu má závažné vady, vůbec to neznamena a nesmí ani do budoucnosti znamenat, že se hodláme pojmovosti vzdát vůbec, tj. každé pojmovosti generálně. Cesta zpět k předpojmovému a mimopojmovému myšlení by nikam nevedle, resp. vedla by k nejruznějším katastrofám, fatálním pro dnešní lidstvo. Otázka legitimní kritiky a reformy samotného myšlení musí být spíše postavena následovně: dosavadní tradice pojmového myšlení pracovala vědomě a záměrně pouze s předmětnými konotacemi našeho myšlení, zatímco nepředmětné konotace nechávala bez kontroly a vlastně se o ně nezajímala. Podrobná a pečlivá analýza myšlenkových postupů však ukazuje, že nepředmětné konotace se závažnou měrou podílejí na skutečných myšlenkových postupech a zejména na rozsáhlejších myšlenkových strategiích. To nemůže být generálně považováno za závadu, neboť ryze předmětné myšlení by nikdy nemohlo být uskutečněno. Naším cílem proto musí být rozšířit a prohloubit zájem o nepředmětné konotace, najít způsob, jak jim nejen v myšlení, ale také v jazykových formách dát náležitý a přiměřený výraz, čímž se zároveň otevře možnost vědomější, promyšlenější práce s nimi a také jejich důkladnější kontrola. Jakmile se podaří udělat tímto směrem několik zásadnějších kroků, bude možno mnohem odpovědněji a také s lepší nadějí na dobrý výsledek přistoupit k pojmové interpretaci starých mimořeckých myšlenkových tradic (jako jsou třeba indické nebo čínské apod.). Dobrou průpravou (varovné příklady v to počítajíc) bylo, je a ještě dlouho nadále bude setkávání a střetání tradic hebrejských a řeckých zejména na půdě křesťanství (ale také na půdě židovské a po jistý čas na půdě islámu).

(Písek, 950801-2.)